

Nr 575

Av herr Hjalmarson m. fl., om sänkning av bolagsskatten samt avskaffande av investeringsavgiften och den särskilda investeringsavgiften för år 1956.

Vid 1955 års riksdag höjdes statsskatten för aktiebolag och ekonomiska föreningar med 25 %. Härigenom kom aktiebolagen att belastas med en statsskatt av 50 % mot tidigare 40 och de ekonomiska föreningarna med 40 % i stället för tidigare 32. Höjningen framstod såsom i hög grad förvånande. De tidigare skattesatserna hade fastställts år 1947. Därvid hade från statsmakernas sida uttryckligen framhållits att nämnda skattesatser finge ses mot bakgrunden av den dåmera gällande rätten till fri avskrivning för aktiebolag och ekonomiska föreningar. Sambandet mellan skattesatsen och avskrivningsreglerna betonades så starkt, att någon annan tolkning icke var möjlig än att ett borttagande av den fria avskrivningsrätten finge förutsättas åtföljas av en sänkning av skattesatserna. Direkta uttalanden i sådan riktning förekom också vid 1947 års riksdag. Den utfästelse, som sålunda såväl indirekt som direkt gjordes 1947, har icke infriats. Tvärtom kom den i fjol beslutade skärpningen av skattesatsen såsom ett påbröd till beslut tidigare under riksdagen om en definitiv avveckling av den fria avskrivningen samtidigt med en begränsning av rätten till fri varulagervärdering. Helt naturligt har detta måst leda till att de av dessa skattesärpningar berörda skattskyldiga ej längre kan hysa tilltro till utfästelser från statsmakernas sida.

Höjningen särskilt av bolagsskatten kommer att starkt beskära företagens möjligheter till fortsatta investeringar. Detta framgår redan av helt summariska beräkningar. De enskilda industriaktiebolag till ett antal av 639, som 1954 hade ett aktiekapital överstigande 1 milj. kr, redovisade nämnda år en sammanlagd vinst å 1 030 milj. kr. och en till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst å 1 818 milj. kr. Utdelningen uppgick till 548 milj. kr. Utgår man från en kommunalskatt å 12 kr. per skattekrona samt tar hänsyn till att denna är avdragsgill, finner man att nämnda bolag betalade i skatter 975 milj. kr. Läger man samman detta belopp och nettovinsten, kommer man fram till en »bruttovinst» på 2 005 milj. kr. Sedan skatt betalats och utdelning lämnats skulle alltså med nuvarande skattesatser för bolagen återstå 482 milj. kr., vilka kunde användas för investeringar. I procentuella tal motsvarar skatterna 49 %, utdelningen 27 % och vad som kan användas

för investeringar 24 % av bruttovinsten. Vid en höjning av bolagsskatten till 50 % kommer skatterna att öka med 182 milj. kr. och de medel som kan användas för investeringar att nedgå med samma belopp. Det allmänna kommer alltså att i detta läge taga i anspråk 58 % av »bruttovinsten», medan »investeringsbeloppet» nedgår till 15 %. Redan härav framgår hur menlig för den framtida investeringsverksamheten höjningen av bolagsskatten är. Därtill kommer att man vid en mer ingående undersökning med ett beaktande av andra förhållanden, som här är av betydelse, kommer att få än starkare utslag. I den förenämnda nettovinsten å 1 030 milj. kr. ingår sålunda utdelning från dotterbolag å 105 milj. kr. Tar man hänsyn till den skatt, som dotterbolagen måst betala för en beskattningsbar inkomst som medger en utdelning å 105 milj. kr., finner man att skattebeloppen stiger såväl enligt tidigare ordning som enligt den 1955 fastställda. Givetvis blir höjningen större med den nya skattesatsen, medan »investeringsandelen» nedgår i motsvarande mån. Beaktar man därtill förekomsten av investeringsavgift samt det förhållandet att den av de nya varulagervärderingsbestämmelserna föranledda uppskrivningen av lagervärdet, i det väsentligaste innebärande en beskattning av fiktiva vinster, under de närmaste åren framåt kommer att föranleda en ytterligare skärpning av beskattningen, kommer man till det resultatet att »investeringsandelen» säkerligen kommer att ligga under 10 % av bruttovinsten.

Vår levnadsstandard bygger på den produktiva insats som vårt näringsliv kan göra. Aktiebolagen spelar därvid en mycket stor roll. Det torde vara obestridligt att den snabba höjningen av levnadsstandarden i vårt land under 1940- och 1950-talen till det väsentliga är att tillskriva den produktionsökning, som våra företag — främst med tillhjälp av den fria avskrivningen och det »dolda» företagssparande denna möjliggjort — kunnat åstadkomma. En begränsning av investeringstakten måste innebära att framstegstakten blir mindre snabb. Med de resurser som står kvar för investeringar kan måhända nuvarande produktionsapparat förnyas. Däremot räcker de knappast till för några egentliga nyanläggningar. Nya forskningsresultat framkommer undan för undan som för att kunna realiseras kräver stora kapitalinsatser. Med de nya beskattningsreglerna kan våra svenska bolag inte tillgodogöra sig dessa resultat utan att gå ut på kapitalmarknaden. De senaste årens erfarenheter har visat att denna utväg ofta nog är stängd. Då återstår ingenting annat än att försöka göra en nyemission av aktier, vilket är den dyraste form av kapitalanskaffning som ett bolag kan välja. Det må också framhållas, att en skärpning av beskattningen — samtidigt som man i de länder som konkurrerar med oss på världsmarknaden vidtager åtgärder för att dels sänka skattesatserna och dels införa liberalare avskrivningsregler — i många fall torde omöjliggöra för exporterande företag att få avsättning för sina produkter. Resultatet härav måste bli en minskad produktion med åtföljande sysselsättningssvårigheter.

Vi förordar därför en återgång av skattesatserna för berörda juridiska personer till vad som gällde före 1955 års riksdagsbeslut.

Av betydelse för bedömande av näringslivets möjligheter att hålla en hög produktion och samtidigt en hög och jämn sysselsättning är också den redan berörda investeringsavgiften. Förlängningen av förordningen om investeringsavgift att gälla även för 1956 innebär, att våra företag alltjämt får arbeta med ett kostnadsläge, som är onödigt högt i jämförelse med vad som gäller i utlandet. Denna förlängning måste också innebära, att den avsedda effekten äventyras. Man har från alla håll betonat angelägenheten av att en investeringsavgift ges begränsad giltighetstid. Det måste för de presumtivistiskt skattskyldiga framstå såsom fördelaktigt att uppskjuta investeringar till ett följande år. Får företagen den föreställningen, att avgiften skall bli bestående även under kommande år, har de inte anledning räkna med att någon som helst fördel erhålles genom ett uppskjutande av ifrågasatta investeringar. Det ligger ett realistiskt bedömande bakom det uttalande, som gjordes i konjunkturinstitutets höstrapport 1955 (s. 65), där det framhålles, att det inte vore »osannolikt att den nyligen annonserade förlängningen av investeringsavgiften kan komma att medföra att en del investeringar som tidigare uppskjutits till efter årsskiftet nu sättes i gång redan under hösten».

Det har sagts, att investeringsavgift icke skall uttagas efter utgången av 1956. I samband med beslutet om investeringsavgift för år 1955 gjordes emellertid likadana kategoriska uttalanden om att avgiften endast skulle bli ettårig utan att så blev fallet. Sådant är inte ägnat att inge det förtroende för nya utfästelser som kan påverka de skattskyldigas handlande.

Vad vi här anfört gäller i det väsentligaste även beträffande den särskilda investeringsavgiften för motorfordon (bilaccisen). Till viss del är denna visserligen avsedd att försvåra viss konsumtion. Den träffar emellertid i samma grad den s.k. nyttotrafiken. Vidare är den i sin egenskap av punktskatt inte i och för sig ägnad att minska konsumtionen såsom helhet betraktad — endast viss del av denna konsumtion. I den mån den över huvud taget har effekt — vilket mot bakgrunden av vad som sagts om investeringsavgiften i övrigt inte ter sig såsom alldeles självklart — blir resultatet lätt att endast en förskjutning av konsumtionen från ett ändamål till ett annat inträffar. I det väsentligaste blir effekten endast den fiskaliska. Detta står emellertid helt i strid med det syfte som angavs vid bilaccisens tillkomst.

Motorismens betydelse för vårt land kan knappast bestridas. Särskilt för landsbygden är bilen ett oundgängligt transportmedel, för person- såväl som för godstransporter.

Även mot utformningen av bilaccisen kan riktas olika anmärkningar. Vi skall här nöja oss med att framhålla, att bilaccisen även träffar köp av begagnade bilar, vilket från samhällsekonomisk synpunkt inte kan betraktas såsom någon ny investering.

Enligt vår uppfattning bör alltså såväl investeringsavgiften som bilaccisen avskaffas redan under innevarande år.

Under återopandande av vad ovan anförts hemställer vi,
att riksdagen måtte antaga följande

1) *Förslag*

till

förordning angående ändrad lydelse av 10 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt.

Häri genom förordnas att 10 § 2 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

10 §.

2 mom. Den statliga inkomstskatten utgör:

a) för svenska — — — 1 mom.:

fyrtio procent av den beskattningsbara inkomsten, i den mån skatten icke skall beräknas enligt c) här nedan;

b) för andra svenska ekonomiska föreningar än sambruksföreningar ävensom för sparbanker, sparbankernas säkeretskassa, Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, hypoteksföreningar, svenska bostadskreditkassan och bostadskreditföreningar:

trettiotvå procent av den beskattningsbara inkomsten;

c) för försäkringsanstalter, — — — inkomsten; samt

d) för andra skattskyldiga än dem som avses i 1 mom. eller under a), b) eller c) här ovan:

femton procent av den beskattningsbara inkomsten.

Vid tillämpningen av bestämmelserna under a) och c) här ovan skall iakttas att, därest försäkringsanstalt driver jämväl annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse, skatten skall beräknas enligt bestämmelsen under c) allenast beträffande den del av anstaltens beskattningsbara inkomst, som efter förhållandet mellan den skattepliktiga nettointäkten av livförsäkringsrörelsen och anstaltens sammanlagda skattepliktiga nettointäkt belöper å livförsäkringsrörelsen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1957.

2) *Förslag*

till

förordning angående upphävande av förordningen om investeringsavgift för år 1956.

Härigenom förordnas att förordningen om investeringsavgift för år 1956 skall upphöra att gälla med utgången av juni månad 1956.

3) *Förslag*

till

förordning om upphävande av förordningen om avgift vid investering i motorfordon år 1956 (särskild investeringsavgift).

Härigenom förordnas att förordningen om avgift vid investering i motorfordon år 1956 (särskild investeringsavgift) skall upphöra att gälla med utgången av juni månad 1956.

Stockholm den 26 januari 1956

Jarl Hjalmarson

Leif Cassel

Alarik Hagård

Elis Håstad

Einar Hægglom

T. G. v. Seth

Martin Skoglund

Ernst V. Staxäng